

Методичні поради
щодо проведення позакласного гендерночутливого заходу
профорієнтаційного спрямування для учнівства 9-11 класів
«Обирай професію за покликанням»

Вступ

Чи часто наші діти обирають професію за покликанням? Очевидно, що ні. На вибір професії в наш час впливають багато чинників: телебачення, мережа Інтернет, батькі, друзі і подруги, значно у меншій мірі – книги, школа і вчительство. Залишаються ще два важливих фактори – це особисті нахили і здібності і фактор статі учня чи учениці. І якщо фактор особистих нахилів ще якось враховується, то найбільш стереотипізованим залишається фактор вибору професії в залежності від статі. Існують переліки так званих «чоловічих» і «жіночих» професій. Чи часто ми бачимо чоловіка – вихователя у дитячому садку або бібліотекара? А чи часто бачимо жінку, яка працює програмісткою або рятувальницею? Зовсім не часто, або зовсім не бачимо. І питання полягає і в тому, що «жіночі» професії менш оплачувані, а менш оплачувані вони тому, що вони «жіночі». На те є історичні приклади.

У 70-ті роки в СРСР, США і Великій Британії підраховали, хто працював на посадах суддів, працівників/-ць банків і лікарів/-ок. У СРСР на цих посадах працювали переважно жінки і отримували невелику зарплатню, а у США та Великій Британії – переважно чоловіки і їхня винагорода була високою, а професія престижною. Так було тому, що в СРСР ці професії у більшості своїй були «жіночими», а у США і Великій Британії – престижними і відповідно «чоловічими». Виходить так, що якщо чоловіки йдуть у професію – вона стає високооплачуваною і навпаки.

Отже, завдання вчительства, очевидно, полягає у тому, аби донести до учнівства, що сьогодні практично не буває «чоловічих» і «жіночих» професій, що професій, де потрібна велика фізична сила стає все менше і згодом їх не буде взагалі, а професію потрібно обирати за бажанням і з урахуванням її затребуваності на ринку праці.

Пропонуємо Вам у межах інформаційної кампанії «Обирай професію за покликанням» Проєкту ЄС «Центр гендерної культури як платформа для розширення прав і можливостей жінок та молоді» провести профорієнтаційний захід з учнівством 9-11 класів.

Сценарій

Класний керівник/-ця:

«Наша зустріч, присвячена актуальному питанню гендерної рівності, захисту та просуванню прав жінок, скасуванню поняття «нежіночих професій». Україна погодилася виконувати ключові міжнародні зобов'язання щодо забезпечення гендерної рівності та прийняла Цілі Сталого Розвитку (ЦСР), приєдналася до Пекінської Декларації та Платформи Дій (ПДПД) на 4-й Світовій Конференції Жінок (1995) і ратифікувала ключові договори з прав людини, включно з Конвенцією про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1980) та її Факультативний Протокол. Проте, попри чинну нормативну базу з питань гендерної рівності та розширення повноважень жінок, Україна досі стикається з викликами, які впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок взагалі, а особливо тих, хто обирає професії науковиці, пожежниці, поліціантки, прикордонниці тощо».

На нашому заході ми спробуємо розібратися із питанням: «Як правильно зробити такий важливий вибір у житті як вибір професії?», і чому потрібно вибирати професію таку, яка найбільш до душі.

Матеріали для підготовки учням/-цям.

У шкільних кабінетах висять портрети «видатних науковців», у шкільних підручниках ми бачимо переважно портрети чоловіків. Історія жінок-науковиць – це не просто історія досягнень. Це історія спротиву та боротьби, історія, що існує «всупереч...». Вони боролися за право навчатися, незважаючи на офіційну заборону. Вони писали дисертації на теми, що здавалися надто фантастичними для жінок. Дуже втішним для України є те, що в наш час, згідно з даними Держстату за 2018 рік, в Україні серед 24 862 дослідників, які здійснювали наукові дослідження і розробки в наукових організаціях НАН України, працювали 11 786 жінок. Тобто науковиць близько половини, що свідчить про відносну рівність жінок та чоловіків в українській науці, чого не скажеш про світову тенденцію. Адже за даними Інституту статистики ЮНЕСКО лише 28% науковців у світі – жінки.

Але й сьогодні, в 21-му сторіччі, жінки в правоохоронних органах досі стикаються з дискримінацією. За міжнародними даними, жінки складають до 15% співробітників правоохоронних органів. Більшість жінок-поліцейських виконують паперову роботу та не займають керівних посад. Тому постало питання в тому, щоб кожна, хто приймає для себе рішення прийти на службу в поліцію, мала рівні можливості з чоловіками і рівний доступ до позиції, до керівних посад.

Класний керівник/-ця: У кожного і кожної з нас є ведучий, переважаючий інтерес; здатності однієї людини краще виражені в 1-2 сферах. Так що класифікація типів професій психолога Е.А. Климова не могла не з'явитися. «Людина-природа», «людина - знак», «людина-людина», «людина-техніка», «людина - художній образ» - ось ці 5 типів.

Ваш тип «людина-природа»? Зазвичай йому супроводжують наступні психологічні якості: спостережливість, витривалість, здатність працювати в непростих природних умовах; все, що пов'язане з природою, з живими істотами, що вам цікаво. Представників/-ць цієї професії об'єднує одна дуже важлива якість - любов до природи. Але любов не споглядальна, а діяльна, пов'язана з пізнанням її законів та їх застосуванням. Тому, вибираючи професію даного типу, дуже важливо розібратися, як саме ви ставитеся до природи: як до майстерні, де ви будете працювати. Важливі ініціатива і самостійність у вирішенні конкретних трудових завдань. Мінливі умови праці вимагають від працівника творчого мислення.

Якщо ваш тип «людина-техніка», то його супроводжують характеристики - образно-практичне мислення, схильність до фізичної праці, кмітливості. Від працівника/-ці потрібні точність, визначеність дій. Потрібна висока виконавська дисципліна, акуратність. Останні якості важливі, звичайно, скрізь, але в техніці з точністю, дробовим розподілом праці їм приділяється особлива увага. Техніка як предмет праці надає широкі можливості для новаторства, вигадки, творчості. Тому важливе значення набуває така якість, як практичне мислення, технічна фантазія.

Тип «людина-людина» говорить сам за себе - це здатність різноманітного спілкуватися з іншими. Істотне значення має вміння встановлювати і підтримувати контакти з людьми, здатність розуміти людей, розбиратися в їх особливостях. Ось короткий перелік особистих якостей, які дуже важливі при роботі з професії цього типу: стійкий гарний настрій у процесі роботи з людьми; потреба в спілкуванні; здатність подумки ставити себе на місце іншої людини, швидко розуміти наміри, помисли, настрої людей; уміння розбиратися в людських взаєминах; хороша пам'ять, що дозволяє тримати в розумі знання про особисті якості великого числа людей; вміння знаходити спільну мову з різними людьми; терпіння. Крім цього, звичайно, потрібна хороша спеціальна підготовка для роботи в конкретній галузі виробництва, науки, техніки, мистецтва.

Тип «людина-знак» припускає здатність концентрувати увагу в умовні знаки, цифри, формули. Ми зустрічаємося зі знаками частіше, ніж

зазвичай уявляємо собі. Це і цифри, коди, умовні знаки, природні або штучні мови, і креслення. У будь-якому випадку людина сприймає знак як символ реального об'єкта або явища. Тому фахівцю/-чині, який працює зі знаками, важливо вміти, з одного боку, абстрагуватися від реальних фізичних, хімічних, механічних властивостей предметів, позначених тими чи іншими знаками, а з іншого - представляти і сприймати характеристики реальних явищ або об'єктів, які стоять за знаками. Іншими словами, потрібно мати добре розвиненим абстрактним мисленням і відтворюють уявою. Крім того, необхідні також зосередженість, стійкість уваги, посидючість.

І нарешті, тип «людина - художній образ» припускає любов до мистецтва, здатність до творчості. Найважливіші вимоги, які пред'являють такі професії, - наявність здатності до мистецтв, творчу уяву, образне мислення і, звичайно, працьовитість. Треба пам'ятати, що за ефектним результатом праці таких професій варта багатогодинна щоденна робота. Працівник/-ця мистецтва повинен/-на мати реалістичний рівень домагань на суспільне визнання (не претендувати на більше, ніж заслуговуєш), щоб отримувати задоволення від своєї праці, бути цілеспрямованим.

Вправа «Яка професія підходить мені?». Заздалегідь зроблені картки роздати учнівству. Всі мають проти кожної професії поставити «+» або «-». У другій картці підрахувати кількість плюсів і мінусів. Там, де буде більше «+» (взяти 2 галузі), те і буде визначати коло здібностей дитини.

1.	Інженер/-ка (2)	Соціолог/-иня(4)
2.	Кондитер/-ка (2)	Священнослужитель/-ка (3)
3.	Кухар/-ка (2)	Статистик/-иня (4)
4.	Фотограф/-ка (5)	Адміністратор/-ка торгового залу (3)
5.	Механік/-иня (2)	Дизайнер/-ка (5)
6.	Філософ/-иня (3)	Лікар/-ка (3)
7.	Еколог/-иня (1)	Бухгалтер/-ка (4)
8.	Програміст/-ка (2)	Адвокат/-ка (3)
9.	Кінолог/-иня (1)	Перекладач/-ка художньої літератури (6)
10.	Страховий/-а агент/-ка (3)	Архівіст/-ка(4)
11.	Тренер/-ка (3)	Телерепортер/-ка (5)
12.	Слідчий/-а (3)	Мистецтвознавець/-иця (5)
13.	Нотаріус (4)	Брокер/-ка (4)
14.	Оператор/-ка ЕОМ (4)	Манекенниця/-к (5)
15.	Фотокореспондент/-ка(5)	Реставратор/-ка (5)
16.	Озеленювач/-ка (1)	Біолог/-иня-дослідник/-ця (1)

17.	Водій/-ка автотранспорту (2)	Бортпровідник/-ця (3)
18.	Метеоролог/-иня (1)	Картограф/-иня (4)
19.	Радіомонтажник/-ця (2)	Художник/-ця розпису по дереву (5)
20.	Геолог/-иня (1)	Перекладач/-ка-гід/-еса (3)
21.	Журналіст/-ка (5)	Режиссер/-ка (5)
22.	Бібліограф/-ка (4)	Аудитор/-ка (4)
23.	Фармацевт/-ка (2)	Юрисконсульт/-ка (3)
24.	Генетик/-иня (2)	Архітектор/-ка (5)
25.	Продавець/-чиня (3)	Оператор/-ка поштового зв'язку (4)
26.	Соціальний/-а працівник/-ця (3)	Підприємець/-иця (3)
27.	Викладач/-ка ВНЗ (3)	Музикант/-ка-виконавець/-я (5)
28.	Економіст/-ка(4)	Менеджер/-ка (3)
29.	Корректор/-ка (4)	Диригент/-ка (5)
30.	Інспектор/-ка митниці (3)	Модельєр/-ка (5)
31.	Телефоніст/-ка (2)	Орнітолог/-иня(1)
32.	Агроном/-ка (1)	Топограф/-ка (4)
33.	Лісник/-ча(1)	Директор/-ка (3)
34.	Майстер/-риня одягу (5)	Хореограф/-ка (5)
35.	Історик/-иня (4)	Інспектор/-ка безпеки руху (4)
36.	Антрополог/иня(4)	Екскурсовод/-ка (3)
37.	Вірусолог/-иня (2)	Актор/-ка (5)
38.	Офіціант/-ка (3)	Товарознавець/-иця (5)
39.	Головний/-а бухгалтер/-ка (4)	Інспектор/-ка карного розшуку(3)
40.	Перукар/-ка-модельєр/-ка (5)	Психолог/-иня (3)
41.	Бджоляр/-ка (1)	Коммерсант/-ка (3)
42.	Суддя (3)	Стенографіст/-ка (4)

Бланк відповідей та обробка результатів

Код професії	Вибір (фіксувати +)	Сума плюсів
1		
2		
3		
4		
5		
6		

Інтерес представляють коди професій, які набрали найбільшу кількість плюсів. Кращий професійний тип є сукупністю двох-трьох типів, які набрали найбільшу кількість плюсів. Майбутні випускники/-ці школи повинні усвідомлювати, що сьогодні, в умовах ринку, домогтися успіху може тільки той, хто має хорошу професійну підготовку, володіє

навичками спілкування, володіє здатністю пристосовуватися до мінливих умов праці, витримувати конкуренцію при наявності безробіття.

Вправа «Оптимісти та скептики».

Перед початком вправи уточнюються значення слів «оптиміст» та «скептик».

Кожна професія має свої плюси та мінуси, які необхідно враховувати у виборі професії. Класний/-а керівник/-ця пропонує учнівству об'єднатися у чотири групи, кожна з яких буде аналізувати професії продавець/-чиня, науковець/-ця, програміст/-ка, дизайнер/-ка. Перша і третя група - це «оптимісти», друга та четверта - «скептики». Групи отримують завдання для «Оптимістів»: записати на аркуші паперу А4 позитивний вплив зовнішніх факторів, які можуть впливати на вибір професії, професійні якості людини, що забезпечують її успішність у професійній діяльності та завдання для «Скептиків»: записати на аркуші паперу А4 негативний вплив зовнішніх факторів, які можуть впливати на вибір професії, якості людини, що перешкоджають ефективності її професійної діяльності.

По закінченні роботи обговорити і дослідити, які ж фактори можуть бути позитивними і негативними, які можуть впливати на вибір професії.

Про жінок у нежіночих професіях

Дівчина-коваль

Настя навчалася обробці металу в інституті імені Бойчука в Києві. Займається ковальством уже три роки, створюючи художні вироби, чим і заробляє на життя. Роботи продає через сторінку у Facebook.

«Я маленька дівчинка, я це бачу і розумію, тому не тільки кую метал, я виготовляю ювелірні прикраси, зокрема з каменю. Тому вважаю себе нетрадиційним ковалем», — каже вона.

До грудня 2017 року в Україні був чинний наказ №256 Міністерства охорони здоров'я «Про затвердження Переліку важких робіт та робіт зі шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок». Документ містив перелік 450 професій, які потенційно можуть завдати шкоди здоров'ю жінки.

21 грудня 2017 року МОЗ підписав наказ про скасування заборони, і 18 січня 2018-го він набув чинності.

Друга помічниця капітана вантажного судна

Марія Михайлюк опановувала професію ще задовго до того, як наказ №256 скасували. Уже шість років вона працює другою помічницею

капітана вантажного судна. У свої 25 дівчина стала однією з десяти жінок офіцерів-моряків в Україні. Уперше Марія побачила судно у 19, тоді й вирішила: має довести всім, що зможе. За шість років роботи на судні дівчина вже тричі об'їздила світ.

Вона розповідає, що як фізично, так і морально було складно. Важка робота й недосипання погано вплинули на здоров'я:

«Організм не знав, як реагувати на море і стрес. Згадую, як півтора року тому сталася пожежа, я не знала, що робити й плакала. Потім колеги допомогли, підтримали. Важко і цікаво. Були моменти, коли спала по дві години на добу. Були моменти, коли хочеться все кинути, але потім я висипалася, їла і далі працювала».

Перша рятувальниця-водолаз у лавах ДСНС України

Оксана Чехместренко — мати трьох дітей. Залишаючи доньку і двох синів удома, жінка йде на роботу, бо, як каже вона, відчуває обов'язок допомагати людям. А коли занурюється під воду, всі переживання й хвилювання зникають — існує тільки підводний світ.

«Головне, вміти контролювати емоції, думки, — розповідає Оксана. — Тоді нічого не заважатиме занурюватися. Рідні з розумінням поставилися до мого вибору. Вони вірять, що все буде добре».

Жінка жартує: сподівається, що підводний світ надихне втілити головну мрію життя — відкрити пекарню.

Класний керівник/-ця: Отже ми з вами спробували визначитися, у якій професії кожен і кожна можуть бачити себе. Це вам матеріал для розмірковування, спробуйте порозумітися із собою. Пам'ятайте – професію обираєте ви, змінити її потім буде значно важче. Тож не дозвольте комусь керувати вашим життям, робіть свідомий вибір і відстоюйте його.

http://proforientator.info/?page_id=6006